

Wydanie rozszerzone i zaktualizowane

E-book napisany przez
redakcję [Polszczyzna.pl](https://polszczyzna.pl)

JAK MÓWIĆ, ŻEBY WZBOGACIĆ DYSKUSJĘ?

Erudycyjny ekwipunek.
Zestaw słów, które wzbogacą
oraz ożywią każdą dyskusję.

Jak mówić, żeby wzbogacić dyskusję?

Wydanie II zaktualizowane

Autorka

Małgorzata Stachowiak

Redakcja i korekta

Marta Dobrecka, Małgorzata Lach

Zespół redakcyjny

Krzysztof Kacprzykowski, Tomasz Nowaczyk

Projekt graficzny okładki

Krzysztof Kacprzykowski

Skład i łamanie

Tomasz Nowaczyk

© Copyright by

Polszczyzna.pl 2023, 2024

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

ISBN 978-83-972357-2-4

Sklep on-line

polszczyzna.pl/sklep, nadwyraz.com

Wydawnictwo

Polszczyzna.pl

09-320 Biezuń, ul. Warszawska 6

e-mail: kontakt@polszczyzna.pl

www.polszczyzna.pl

Polszczyzna.pl

Małgorzata Stachowiak – autorka e-booka

Absolwentka filologii polskiej na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Nauczycielka języka polskiego z radością i energią wykonująca swój zawód. Z pasją zgłębia tajniki ojczystego języka. Jest miłośniczką teatru, podróży i dobrej kawy. W wolnym czasie zajmuje się ogrodem i rękodziełem. Od kilku lat tworzy specjalistyczne teksty na potrzeby jednego z największych serwisów w Polsce o polszczyźnie – Polszczyzna.pl.

Odwiedź naszą księgarnię i poznaj więcej e-booków z tej serii:

Polszczyzna.pl/sklep

Spis treści

Wstęp	5
Efemeryczne przymiotniki	7
Pary nie do pary, czyli jak nie pomylić znaczeń	25
Psyche – ach, ta kapryśna Psyche	47

Wstęp

Istnieje wiele przyczyn nieznamości znaczenia trudnych wyrazów w języku polskim. Czynniki kształtujące nasz zasób słów są rozmaite. Począwszy od sposobu nauki, umiejętności i chęci czytania książek aż po powszechne i wszechobecne wpływy z języków obcych.

Warto zebrać wszystkie **przyczyny kłopotów w komunikowaniu się i braku znajomości większej liczby słów tzw. trudnych:**

- ▶ **indywidualizm** – każda osoba ma własne doświadczenia, edukację i zakres wiedzy, co wpływa na powstawanie różnic w znajomości i rozumieniu trudnych wyrazów,
- ▶ **stosunek do nauki** – ktoś, kto nie poświęca wiele uwagi uczeniu się nowych słów i ich znaczeń, może mieć trudności z rozpoznaniem i zrozumieniem trudniejszych wyrazów,
- ▶ **brak nawyku czytania**, zwłaszcza literatury zróżnicowanej pod względem tematycznym i poziomu trudności, może ograniczać poznanie nowych wyrazów i utrudniać ich zrozumienie,
- ▶ **nieznajomość ze względu na kontakt ze słowami trudnymi** – osoby, które nie spotkały się wcześniej z danym wyrazem, mogą go nie znać; niezaznajomienie się z szerokim zakresem słownictwa może wynikać z ograniczonego dostępu do różnorodnych tekstów, literatury, filmów lub innych źródeł, które zawierają takie wyrazy,
- ▶ **trudności znaczeniowe** – niektóre wyrazy mają złożone znaczenia, które są trudne do zrozumienia bez kontekstu lub dodatkowych informacji. To może sprawić, że ich znaczenie jest nieznanne lub niejasne,

- ▶ **specjalistyczne albo rzadko używane terminy** – pewne wyrazy są specjalistycznymi terminami używanymi w konkretnych dziedzinach naukowych, takich jak medycyna, prawo czy technologia; osoby, które nie mają związku z daną dziedziną, mogą nie znać tych terminów,
- ▶ **wpływy obcojęzyczne** – wpływy z innych języków mogą wprowadzać nowe wyrazy lub zmieniać znaczenia istniejących. Osoby, które nie są zaznajomione z takimi wpływami, mogą mieć trudności ze zrozumieniem nowych lub zmienionych znaczeń.

Dobre sposoby poszerzania i bogacenia słownictwa:

- ▶ czytanie różnorodnych tekstów,
- ▶ korzystanie ze słowników i innych źródeł informacji,
- ▶ zadawanie pytań w celu zgłębiania znaczeń trudnych wyrazów i poszerzania wiedzy językowej.

Efemeryczne przymiotniki

W języku polskim pojawia się coraz więcej **wyrazów modnych**, czyli często używanych, czasami zbyt często. W różnych sytuacjach bywają mylnie stosowane, jeśli chodzi o ich znaczenie. Znaczenie wyrazu modnego może być niepoprawnie użyte.

Zdarza się, że zbyt częste używanie jakiegoś wyrazu może wpłynąć na upowszechnienie formy błędnej i przyjęcie jej jako poprawnej.

Przed nami kilkanaście trudnych wyrazów, które są często stosowane, czyli tzw. wyrazów modnych.

EFEMERYCZNY

EFEMERYCZNY to przymiotnik oznaczający coś krótkotrwałego, ulotnego lub nietrwałego, przemijającego.

Wyraz ten opisuje sytuacje, przedmioty, uczucia lub zjawiska, które istnieją tylko przez krótki czas lub są przeznaczone do szybkiego zniknięcia.

Może odnosić się zarówno do przedmiotów fizycznych, jak i abstrakcyjnych sytuacji.

Przykłady zdań:

*Urok tej kobiety jest **efemeryczny**.*

*Kariera muzyków bywa **efemeryczna**, czasami są to gwiazdy jednego sezonu.*

*Sława w show-biznesie często bywa **efemeryczna**, bo w jednym momencie jesteś na szczycie, a następnie o tobie zapominają.*

*Kwiaty na tym polu są piękne, ale ich piękno jest **efemeryczne**, gdyż przekwitną w ciągu kilku dni.*

ELOKWENTNY

ELOKWENTNY to przymiotnik określający człowieka, którego sposób wypowiedzi jest płynny, wyrazisty i przekonujący. Jego słowa są często atrakcyjne dla słuchaczy i mają wpływ na innych.

Osoba elokwentna jest zazwyczaj biegła w języku i potrafi w sposób atrakcyjny i zrozumiały przedstawić swoje myśli i argumenty. Wielu ludzi uważa, że elokwencja jest ważna w porozumiewaniu się, ponieważ pomaga skutecznie przekazać informacje i przekonywać innych.

Przykłady zdań:

*Redaktor naczelny wygłosił **elokwentne** przemówienie, które poruszyło serca publiczności.*

*Mówca był niezwykle **elokwentny**, potrafił przekazać swoje argumenty w sposób przekonujący i klarowny.*

*Autorka napisała **elokwentną** powieść, która zachwyciła czytelników pięknym stylem.*

KOLOKWIALNY

KOLOKWIALNY oznacza ‘codzienny’, ‘nieformalny’, ‘potoczny’, przymiotnik ten jest używany dla nazw w codziennych sytuacjach, odnosi się do języka, stylu lub zwrotów, które są charakterystyczne dla mowy potocznej, nieformalnego sposobu komunikacji.

Słowo to może obejmować skróty, slangi, skrótowce, idiomatyczne zwroty i niekonwencjonalne użycie słów. Ważne jest, aby pamiętać, że język kolokwialny może być nieodpowiedni w bardziej formalnych lub profesjonalnych kontekstach komunikacyjnych.

Przykłady wyrażzeń kolokwialnych:

Zostawiłem to na luzie (odpuściłem sobie / przestałem się tym martwić).

Zgarnąłem kasę (zarobiłem pieniądze).

Wypas! (świetne! / super!).

Czaisz? (rozumiesz? / łapiesz?).

No way! (absolutnie nie! / nie ma mowy).

Przykłady zdań:

*Użyłeś tego określenia w zbyt **kolokwialny** sposób.*

*Nie wszędzie można wypowiadać się tak **kolokwialnie**.*

KOMPATYBILNY

KOMPATYBILNY to ‘pasujący do czegoś’, ‘zgodny z czymś’, ‘uzupełniający się wzajemnie z czymś’, ‘mogący z czymś współpracować, współdziałać bez usterek i zakłóceń’.

Określenie dotyczy dopasowania, gdy mówimy przede wszystkim o technologii informacyjnej, komputerach lub innych urządzeniach elektronicznych.

Słowo to odnosi się do zdolności dwóch lub więcej elementów do współdziałania lub współpracy w sposób spójny i zgodny. Może dotyczyć technologii, systemów, ludzi, celów lub wartości, które są w harmonii i mogą działać razem i efektywnie.

Określenia ‘kompatybilny’ często używa się również, by nazwać to, co do siebie pasuje. Wyraz ten należy do wyrazów „modnych”, co oznacza, że jest nadużywany, szczególnie jeśli chodzi o inne dziedziny.

Przykłady zdań:

*Komputer nie jest **kompatybilny** z najnowszym systemem IBM.*

*Oferowane przez nas komputery są **kompatybilne** z innymi urządzeniami.*

*Moje oczekiwania są **kompatybilne** z twoimi, chodźmy więc do kina.*

*Widzę, że lubisz **kompatybilne** ciuchy, twoja szafa spełnia warunki szafy kapsułowej, czyli wszystko możesz dopasować.*

*Urządzenia mobilne z różnymi systemami operacyjnymi są **kompatybilne** ze sobą, co umożliwia łatwą wymianę danych.*

*Nowy program komputerowy jest w pełni **kompatybilny** z różnymi systemami operacyjnymi.*

APODYKTYCZNY

APODYKTYCZNY to przymiotnik oznaczający ‘despotyczny’, ‘zdecydowany’, ‘narzucający swoją wolę innym’, ‘wymagający bezwzględного posłuszeństwa’. Osoba apodyktyczna dąży do dominacji i kontrolowania innych, często ignorując ich zdanie lub prawa. Jest to cecha, która wyraża dużą pewność siebie i determinację w narzucaniu swojej woli, nie przyjmując argumentów ani odmowy.

Apodyktyczność może być uważana za negatywną cechę, ponieważ ogranicza wolność i nie uwzględnia innych perspektyw lub potrzeb. W relacjach międzyludzkich warto dążyć do równowagi i szanowania innych, zachowując zdolność do współpracy i dialogu.

Przykłady zdań:

*Jego **apodyktyczne** podejście wobec innych jest nie do zniesienia.*

*Szef jest bardzo **apodyktyczny** i wymaga natychmiastowego wykonywania swoich poleceń.*

*Była **apodyktyczna** i nie pozwoliła nam wyrazić naszych opinii w tej sprawie.*

Odwiedź naszą księgarnię i poznaj więcej e-booków z tej serii:

Polszczyzna.pl/sklep

